

4036840 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;

วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : ผลกระทบ / แรงงานคืนถิ่น / ฐานทรัพยากร

กชกร ชิมะวงศ์ : ผลกระทบของแรงงานคืนถิ่นต่อฐานทรัพยากรในชุมชน กรณีศึกษา บ้านหนองมน ตำบลบ้านหลวง อำเภอคอนสาร จังหวัดสระบุรี (THE IMPACT OF RETURNING MIGRANTS ON COMMUNITY – BASED RESOURCES: A CASE STUDY OF BAN NONGMON BAN LUANG SUB – DISTRICT, DONPHUT DISTRICT, SARABURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โอภาส ปัญญา, Ph.D., ประภาพรณ อุณอบ, ศษ.ด., ทิพวัลย์ สีจันทร์, Ph.D., 266 หน้า. ISBN 974-663-797-5

ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่ปลายปี 2539 ส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก แรงงานที่ถูกเลิกจ้างหลายคนเดินทางกลับภูมิลำเนา เนื่องจากไม่สามารถหางานใหม่ทำได้ การศึกษาครั้งนี้ ต้องการตรวจสอบถึงผลกระทบของแรงงานคืนถิ่นที่มีต่อฐานทรัพยากรในชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำมาสู่การตอบคำถามการวิจัยที่ว่า ฐานทรัพยากรในชุมชนจะสามารถรองรับแรงงานคืนถิ่น ได้หรือไม่ อย่างไร ในการศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือแรงงานคืนถิ่นจำนวน 30 คน ที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองมน ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มภาคกลาง

แรงงานคืนถิ่นที่พบในบ้านหนองมน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งเป็นแรงงานคืนถิ่นที่สามารถปรับตัวได้ดี มีการนำเอาทักษะและแนวความคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในครอบครัว เช่นที่ดิน แรงงาน เงิน เป็นต้น ทำให้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น แรงงานคืนถิ่นประเภทนี้มีอยู่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานคืนถิ่นประเภทที่สอง ที่กลับเข้ามาเผชิญกับความยากลำบากในชุมชน เนื่องจากแรงงานคืนถิ่นประเภทนี้มีได้กลับมาพร้อมกับแนวความคิดใหม่ หากยังคงกลับมาทำการเกษตรแบบกระแสหลักเช่นเดิม ในขณะที่แรงงานคืนถิ่นที่มีที่ดินทำกินน้อย จะกลับมารับจ้างและหาปลาขาย

แรงงานคืนถิ่นส่วนใหญ่คาดหวังว่า เศรษฐกิจของประเทศจะดีขึ้น และพวกเขาก็พร้อมที่จะกลับออกไปหางานทำอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้เองทำให้แรงงานคืนถิ่นไม่ได้ตระหนักถึง ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการทำเกษตรให้ดีขึ้น ยังคงทำการเกษตรแบบกระแสหลักอยู่ต่อไป ลักษณะดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ดังนั้นการพิจารณาความสามารถในการรองรับแรงงานคืนถิ่นของฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จะขึ้นอยู่กับชนิดและเงื่อนไขในการกลับเข้ามาอยู่ในชุมชนของแรงงานคืนถิ่น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ โครงการระยะสั้น เช่น การส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพ การจัดทำร้านค้าชุมชน การทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบตลาด และโครงการระยะยาว เช่น การฟื้นฟูทุนทางสังคม การปรับวิถีชีวิตของแรงงานคืนถิ่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และการส่งเสริมการศึกษาวิจัยในชุมชน